

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 131/17
V Lucemburku dne 5. prosince 2017

Stanovisko generálního advokáta ve věci C-451/16
MB v. Secretary of State for Work and Pensions

Generální advokát Bobek považuje za protiprávní požadavek vnitrostátního práva, podle něhož osoba, která podstoupila změnu pohlaví, nesmí být v manželském svazku, aby jí vznikl nárok na státní starobní důchod

Tento požadavek je neslučitelný s unijní směrnici o rovném zacházení pro muže a ženy.

MB se narodila v roce 1948 jako muž a od roku 1974 žila v manželství se ženou. V roce 1991 začala žít jako žena a v roce 1995 podstoupila chirurgickou změnu pohlaví. MB však nepožádala o osvědčení o uznání pohlaví podle vnitrostátního práva, protože společně se svou manželkou nechtěly, aby bylo jejich manželství zrušeno, a navíc by nebyla schopna takové osvědčení obdržet, neboť v době, kdy byl tento případ předložen, neumožňovalo právo Spojeného království sňatky osob stejného pohlaví.

V roce 2008 MB dovršila 60 let, tj. důchodový věk pro ženy narozené přede dnem 6. dubna 1950. Požádala tedy o státní starobní důchod. Její žádost byla zamítnuta z důvodu, že neměla úplné osvědčení o uznání pohlaví, a proto nemohla být považována za ženu pro účely stanovení důchodového věku. MB napadla rozhodnutí u vnitrostátního soudu. Podle jejího názoru představuje podmínka neexistence manželství diskriminaci v rozporu s unijním právem.

Unijní směrnice¹ zakazuje diskriminaci na základě pohlaví s ohledem na dávky sociálního zabezpečení včetně starobních důchodů. Jako výjimku z tohoto zákazu směrnice uvádí, že členské státy mohou vyloučit z působnosti směrnice stanovení důchodového věku pro účely poskytování starobních důchodů. Spojené království této možnosti využilo a stanovilo 60 let jako důchodový věk pro ženy narozené přede dnem 6. dubna 1950 a 65 let pro muže narozené přede dnem 6. prosince 1953.

Avšak v době, kdy MB předložila svůj případ vnitrostátním soudům, nebylo nově získané pohlaví transgenderové osoby uznáváno pro účely určení věku, od kterého vzniká nárok na státní starobní důchod, pokud tato osoba byla a zůstala v manželském svazku². Nejvyšší soud Spojeného království se proto obrátil na Soudní dvůr s otázkou, zda je tento stav slučitelný se směrnici.

Ve svém dnešním stanovisku má generální advokát Michal Bobek za to, že **požadavek vztahující se výlučně na transgenderové osoby, podle něhož nesmí být tyto osoby v manželském svazku, aby jim vznikl nárok na státní starobní důchod, je v rozporu se směrnici**. Podle jeho názoru tento požadavek **představuje přímou diskriminaci na základě pohlaví, kterou nelze objektivně odůvodnit**.

K tomuto závěru generální advokát dospěl na základě posouzení, zda okolnosti daného případu zakládají přímou diskriminaci na základě pohlaví. Přímou diskriminaci představuje odlišné

¹ Směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení (Úř. věst. 1979, L 6, s. 24; Zvl. vyd. 05/01, s. 215).

² Situace ve Spojeném království se od té doby změnila. Dne 10. prosince 2014 vstoupil v platnost Marriage (Same Sex Couples) Act 2013 (zákon o manželství párů stejného pohlaví z roku 2013). Ten připouští uzavírání sňatků mezi osobami stejného pohlaví. Přílohou 5 k uvedenému zákonu byl změněn článek 4 Gender Recognition Act 2004 (zákon o uznávání pohlaví; z roku 2004) tak, že Gender Recognition Panel je povinen vydat úplné osvědčení o uznání pohlaví ženatému žadateli či vdané žadatelce, pokud s tím jeho manžel či manželka souhlasí.

zacházení se srovnatelnou skupinou osob v neprospěch jiné skupiny vzhledem k jejich „důvodu ochrany“ (kterým je v tomto případě pohlaví).

Generální advokát odkazuje na předchozí judikaturu Soudního dvora, který potvrdil, že zákaz diskriminace na základě pohlaví se vztahuje rovněž na diskriminaci plynoucí ze změny pohlaví.

Dále generální advokát uvádí, že volba srovnatelné skupiny pro určení diskriminace na základě pohlaví v kontextu změny pohlaví bude záviset na okolnostech případu. V projednávaném případě generální advokát považuje za vhodnou srovnatelnou skupinu cisgenderové ženy, protože jádrem problému je přístup k dávkám starobního důchodu pro transgenderové osoby, které podstoupily změnu pohlaví z mužského na ženské, ve srovnání s cisgenderovými ženami.

Nakonec generální advokát shledává v dané věci nerovné zacházení, protože u cisgenderových osob nehraje manželský stav žádnou roli, pokud jde o přístup ke státnímu starobnímu důchodu, kdežto transgenderové osoby, které uzavřely manželství, jsou nuceny takové manželství zrušit.

Podle názoru generálního advokáta nelze takový rozdíl v zacházení na základě pohlaví odůvodnit. Přímá diskriminace na základě pohlaví je přípustná pouze v konkrétních případech uvedených ve směrnici. Členské státy sice mohou stanovit, že pro muže a ženy platí rozdílný důchodový věk, jehož dosažením vzniká nárok na starobní důchod, nicméně tato výjimka neumožňuje rozdílné zacházení mezi transgenderovými osobami a osobami, jejichž pohlaví nebylo změněno.

Následně se generální advokát zabývá širším dopadem projednávaného případu.

Poznamenává, že lze argumentovat tím, že skutečným problémem v této věci jsou spíše podmínky uznání změny pohlaví než podmínky přístupu k dávkám sociálního zabezpečení.

Generální advokát uznává, že členským státům přísluší stanovit podmínky, za kterých je změna pohlaví právně uznána. Odmítá však argument, že by tato skutečnost bránila závěru o protiprávním zacházení z toho důvodu, že podmínka neexistence manželství není přímým požadavkem pro přístup ke státnímu starobnímu důchodu, ale požadavkem pro uznání změny pohlaví, jehož podmínky spadají do pravomoci členských států.

Vysvětluje, že podle jeho názoru by takový přístup vedl k tomu, že by oblast působnosti unijního práva týkajícího se zákazu diskriminace na základě pohlaví zcela závisela na různých podmínkách stanovených vnitrostátním právem, které by nakonec mohly vést k vrácení diskriminace „zadními vrátky“. Generální advokát připomíná, že členské státy musí při uplatňování svých pravomocí dodržovat unijní právo, zejména ustanovení týkající se zásady zákazu diskriminace.

Generální advokát zdůrazňuje, že jeho závěry nicméně neznamenají, že členské státy musí uznávat sňatky osob stejného pohlaví. Od členských států se vlastně vyžaduje pouze to, aby nevázaly přístup k dotčené dávce sociálního zabezpečení na předmětnou podmínku neexistence manželství. Členské státy mají možnost volby, zda budou uznávat manželství osob stejného pohlaví, či nikoli.

Generální advokát uzavírá, že se projednávaný případ netýká manželství osob stejného pohlaví, ale spíše spojení několika podmínek, které vedou k docela zvláštní situaci. Tato situace vzniká částečně na základě odchylky od jedné ze základních zásad unijního práva, která umožňuje přímou diskriminaci na základě pohlaví ve vztahu k přístupu ke starobnímu důchodu, což je nejen zcela výjimečné, ale navíc se očekává postupné vymizení této odchylky v důsledku konvergence důchodového věku pro muže a ženy ve Spojeném království. Tudíž i kořen problému řešeného v projednávané věci brzy vymizí.

UPOZORNĚNÍ: Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu

Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) stanoviska se na internetové stránce CURIA zveřejňuje v den, kdy je generální advokát přednesl.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazové záznamy z přednesení stanoviska jsou dostupné na [Europe by Satellite](#) ☎ (+32) 2 2964106